

NEEM SLIJK DER

Ons geldsysteem is een blinde vlek voor velen. Dit dient te veranderen. Conventioneel geld is namelijk geen gedragsmatig neutraal en passief ruilmiddel. Sterker nog, het zet aan tot onduurzaamheid. Het huidige geldsysteem veroorzaakt op- en neergaande cycli in de economie, stimuleert kortetermijndenken, concentreert rijkdom en vereist eindeloze groei. Kortom, fundamentele verandering is een vereiste voor duurzame ontwikkeling.

De hoeveelheid economische activiteit en de biocapaciteit van de aarde dienen in balans te zijn. Dit betekent dat er een koppeling nodig is tussen ons monetaire systeem en de draagkracht van de aarde. Hoe kunnen wij dit realiseren? Dat is lastig. Geschikte stuurmechanismes zijn nauwelijks te vinden. De geldhoeveelheid en geldcreatie zijn het meest geschikt. Velen weten echter niet hoe geldcreatie momenteel werkt: weet u dat 97% van het geld in westerse landen gecreëerd is door private banken? De beslissing 'hoeveel geld voor wat?' ligt in commerciële handen! Dit moet anders; democratische controle over de geldschepping is noodzakelijk om een duurzame en solidaire economie te verwezenlijken.

AARDE SERIEUS

Martijn Jeroen van der Linden (www.mjvdl.com) studeerde bedrijfs-economie in Tilburg (2003) en werkte daarna vijf jaar in de financiële wereld. Sinds september 2011 is hij coördinator van het Platform Duurzame en Solidaire Economie. Daarnaast geeft de auteur colleges en lezingen.

Parallel waardesysteem

Marion King Hubbert, de grondlegger van Peak Oil, stelde ongeveer dertig jaar geleden al dat een catastrofe onvermijdelijk is, tenzij de maatschappij stabiel gemaakt wordt. Dit kan volgens hem alleen indien twee axioma's van onze cultuur achtergelaten worden: het werkethos en de idee dat groei een normale modus van leven is. Het laatste betekent in feite het einde van het kapitalisme. Kapitalisme is immers een systeem waarin kapitaal dient te accumuleren. We zullen dus op zoek moeten naar een ander monetair systeem dat niet gebaseerd is op kapitaalaccumulatie.

Vorig jaar ben ik in het kader van Energetic City 2050 – een wedstrijd waarin een toekomstvisie voor Arnhem werd ontwikkeld – met vier teamgenoten op zoek gegaan naar zo'n systeem. Diverse mogelijkheden hebben wij onderzocht en uiteindelijk hebben we een parallel waardesysteem gebaseerd op de ecologische voetafdruk ontwikkeld. Wij hebben voorgesteld naast de euro een parallelle munt, genaamd de Voetafdruk, te implementeren. Dit betekent

dat alle producten en diensten een prijs in euro's en een prijs in Voetafdrukken krijgen.

In dit systeem dient de hoeveelheid Voetafdrukken in omloop overeen te komen met het beperkte aantal hectaren van de aarde. Deze beperktheid is een eerste verschil met het huidige geldsysteem waarin de hoeveelheid geld in principe onbeperkt is. Daarnaast heeft iedereen binnen dit Voetafdruksysteem recht op een gelijke hoeveelheid hectaren. In 2050 is dit naar verwachting 1,3 mondiale hectare. Alle wereldburgers zouden dan bijvoorbeeld 13.000 Voetafdrukken krijgen. Iedereen ontvangt dus evenveel. Deze gelijke verdeling is een tweede verschil met het huidige geldsysteem.

'Hoeveelheid Voetafdrukken komt overeen met draagkracht aarde'

Gevolgen

Aangezien iedere persoon binnen dit systeem over een beperkte hoeveelheid Voetafdrukken beschikt, ligt het voor de hand dat wij allemaal producten met een lage prijs willen. De vraag naar deze producten zal toenemen en de vraag naar meer vervuilende producten juist afnemen. Producenten worden op deze manier gemotiveerd hun voetafdruk te verlagen door hun materie- en energie-efficiency te verhogen. Worden mensen binnen dit systeem gedwongen duurzaam te leven? Nee, dat

worden zij niet. Het is namelijk mogelijk Voetafdrukken te kopen of te verkopen. Mensen die weinig Voetafdrukken besteden - ofwel milieuvriendelijke keuzes maken - hebben een overschot en kunnen dit verkopen en zo euro's verdienen. Met deze euro's kunnen zij producten en diensten met een lage voetafdruk (en een hoge europrijs) kopen, zoals een kunstwerk, een massage of een theaterbezoek. Het gevolg: niet de vervuiler betaalt, maar de duurzame consument verdient. Een cruciaal verschil!

'Niet de vervuiler betaalt, maar de duurzame consument verdient'

Stappen

Helaas zijn wij nog lang niet zover om een dergelijk systeem te implementeren. Het lijkt meer iets voor de verre toekomst. Wel kunnen wij alvast deze richting inslaan. Een eerste stap is het nationaliseren van de geldschepping. Door dit van de banken over te nemen kan de geldhoeveelheid op één lijn worden gebracht met de (duurzame) activiteit in de reële economie. Daarnaast kunnen wij gaan experimenteren met andere geld- en waardesystemen. Bij voorkeur lokaal en regionaal, want op dit niveau dienen kringlopen gesloten te worden. Het is tijd dat democratische organen de taak op zich nemen een infrastructuur in te richten die duurzame ontwikkeling faciliteert en sociaal gedrag belooft. Dit kan met behulp van kennis, IT en internet steeds beter. Het is een kwestie van durven en doen.

Martijn Jeroen van der Linden